

GLOBALA MÅLEN för hållbar utveckling Tidaholms kommun **2021**

Inledning

Tidaholms kommun och kommunala bolag deltar i arbetet med Agenda 2030. I denna rapport ges en lägesbild av kommunens arbete med och utveckling mot de 17 globala målen år 2021.

Rapporten inleds med en beskrivning av kommunens arbete med hållbarhet. Därefter följer en lägesbeskrivning för de globala målen. För varje mål redovisas ett antal nyckeltal som beskriver kommunens utveckling under perioden 2017–2021 samt exempel på åtgärder och arbete som främjar en lokal utveckling mot de globala målen.

Urvalet av nyckeltal har gjorts av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA).

Arbete för hållbarhet i Tidaholms kommun

Tidaholms kommuns arbete med hållbarhet bedrevs parallellt inom många områden under år 2021. Arbetet kan sammanfattas på följande sätt.

Strategisk plan och budget 2021–2023

Fullmäktige har antagit det strategiska målet Tidaholms kommun utvecklas till ett mer miljömässigt hållbart samhälle och beslutat om en riktad budgetprioritering om en miljon kronor för att accelerera detta arbete. Kommunens strategiska mål och budget följs upp i årsredovisningen år 2021. Varje nämnd har även antagit verksamhetsmål som ska främja det strategiska målet. Dessa mål följs upp i nämndernas respektive verksamhetsberättelser år 2021.

Klimatlöften

Tidaholms kommun deltar i *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*, en kraftsamling för västsvenska aktörer som agerar för en attraktiv och hållbar framtid. Inom ramen för detta arbete antog kommunen fyra klimatlöften under år 2021:

1. Vi ställer krav i upphandlingen för transportdelen i nya avtal.
2. Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar.
3. Vi gör investeringar för energieffektiviseringar.
4. Vi har arbetssätt för en årlig utsläppsminskning, en koldioxidbudget.

Kommunens arbete med att förverkliga dessa klimatlöften följs upp i årsredovisningen år 2021, i samband med uppföljningen av det strategiska målet *Tidaholms kommun utvecklas till ett mer miljömässigt hållbart samhälle*. År 2022 tillkommer ett femte klimatlöfte: *Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter (KS § 2020/247)*.

Översiktsplan

I december 2021 trädde en ny översiktsplan i kraft för Tidaholms kommun. Denna plan är ett viktigt verktyg i arbetet för en hållbar samhällsplanering.

Ägardirektiv för kommunala bolag

Tidaholms kommun äger Tidaholms Energi AB (Teab) samt dotterbolagen Tidaholms Elnät AB (Tenab), Tidaholms Bostadsbolag AB (Tbab). Enligt ägardirektiven ska Tidaholms kommunala bolag bidra till ett hållbart samhälle och vara ett föredöme i miljöfrågor.

Lägesbild för de globala målen

Läsanvisning: Färgerna rött, gult och grönt i tabellerna anger hur Tidaholms resultat förhåller sig till rikets övriga kommuner, respektive år enligt följande:

- Grön färg (samt vit triangel i övre, högra hörnet): Tidaholm tillhör de 25 procent av rikets kommuner vars resultat är mest önskvärt.
- Gul färg (samt vit lodrät linje till höger) : Tidaholm tillhör de 50 procent av rikets kommuner vars resultat är genomsnittligt.
- Röd färg (samt vit triangel i nedre, högra hörnet): Tidaholm tillhör de 25 procent av rikets kommuner vars resultat är minst önskvärt.

Streck i tabeller markerar ett bortfall, det vill säga att uppgift saknas.

1. INGEN FATTIGDOM

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	8,5	7,3	9,3	7,8	-
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	0,8	0,7	0,9	1,2	-

Andelen invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll uppgick till 7,8 procent i Tidaholms kommun år 2020. Detta innebar en minskning från föregående år med 1,5 procentenheter. Andelen i Tidaholms kommungrupp uppgick till 10,9 procent år 2020.

Andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd har ökat i Tidaholms kommun under perioden 2017–2020, från 0,8 till 1,2 procent. Andelen i hela rikets befolkning är 1,3 procent.

2. INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med fetma, andel (%)	-	17	-	18	19
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	22,0	22,3	23,6	24,4	-

Andelen invånare med fetma har ökat sedan 2018. Under pandemin påverkade restriktioner för minskad smittspridning människors vardag och hemmavarande. Restriktionerna medförde ett ökat stillasittande och kan även ha påverkat kosten negativt. Detta kan i sin tur ha bidragit till en mindre ökning av fetma.

Bland barn (4 år) ses en hög andel fetma som dock inte har ökat de senaste åren i Skaraborg. Tidaholms kommun arbetar för att genom sina verksamheter servera näringsriktiga och hållbara måltider som bidrar till en god hälsa.

Under perioden 2017–2020 har andelen ekologiskt odlad åkermark i kommunen ökat från 22 till 24,4 procent. Genomsnittet är 18,4 procent för Sveriges kommuner och 20,7 procent i kommungruppen Pendlingskommuner till mindre tätort.

Exempel från Tidaholm

Mer hållbara måltider

I kommunen serveras goda, näringsriktiga och hållbara måltider till våra barn och elever inom barnomsorg, grundskola och gymnasiet, samt till brukare inom särskilt boende, hemvård eller särskilt stöd. Kommunen beaktar olika aspekter av hållbarhet vid inköp av livsmedel. Andelen svenska animalier (kött och chark) har ökat varje år sedan 2018 och uppgår till 93,8 procent år 2021. Andelen ekologiska livsmedel uppgår, sedan år 2018, till 25,1 procent. Kommunen arbetar även för att minska matsvinnet inom verksamheterna.

Dricksvatten och livsmedel av god kvalitet

I Tidaholms kommun finns cirka 120 verksamheter som hanterar livsmedel. Livsmedelsaffärer, restauranger, slakterier, kiosker, kök inom kommunens verksamheter är några exempel. Hit hör även de kommunala vattenverken som levererar vårt dricksvatten. Kommunen utför kontroller av dessa verksamheter för att säkerställa att vatten och livsmedel håller en god kvalitet i Tidaholms kommun.

3. GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	-	69	-	67	67
Medellivslängd kvinnor, år	84,8	84,6	84,7	85,1	-
Medellivslängd män, år	80,4	80,0	79,9	79,8	-
Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	-	-	-	87,0	87,0
Fallskador bland personer 65+, 3-årsrm, antal/100 000 inv.	3 355	3 382	3 424	3 140	-
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv.	260,5	244,3	243,7	223,6	-

Andelen invånare med bra självskattat hälsotillstånd är 67 procent i Tidaholm år 2021. Tidaholms kommun tillhör den tredjedel av rikets kommuner som har lägst andel invånare med bra självskattat hälsotillstånd. Andelen invånare med bra självskattat hälsotillstånd i hela riket är 73 procent.

Medellivslängden har ökat bland kvinnor, men minskat bland män i Tidaholm under perioden 2017–2020. Tidaholm hör till den fjärdedel av rikets kommuner där medellivslängden bland kvinnor är högst.

Exempel från Tidaholm

Ny översiktsplan för en god livsmiljö

År 2021 antogs en ny översiktsplan för Tidaholms kommun. Översiktsplanen är ett centralt vägledande styrdokument för kommunens samhällsplanering och utgör bland annat underlag för beslut om program, detaljplaner och bygglov. Den nya översiktsplanen utgår från fullmäktiges vision för kommunens utveckling samt de förutsättningar och åtgärder som krävs för att förverkliga visionen. Enligt visionen ska kommunen möta invånarnas behov av att leva och bo i en god livsmiljö som ger trygghet, omtanke och utveckling.

Ett av sex fokusområden i översiktsplanen är att "Forma variationsrika mötesplatser där människor kan må bra, leka, lära och växa". Kommunen gör bland annat följande ställningstaganden i planen

- Folkhälsa ska vara prioriterat.
- Satsningar på idrott, kultur och friluftsliv ska göras, så att tillgängligheten och utbudet bibehålls eller förbättras.
- Lokaler och anläggningar för kultur och idrott ska lokaliseras i strategiska lägen och vara tillgängliga för gående och cyklister.
- Viktiga grönområden för friluftsliv och rekreation ska tydliggöras samt ska kopplas samman med gång- och cykelvägnätet.

4. GOD UTBILDNING TILL ALLA

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	80,2	80,2	84,6	86,1	-
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	92,8	84,7	85,8	85,2	84,8
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	-	91,2	-	79,5	-
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	74,2	78,1	78,4	71,5	81,6
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	74,3	78,2	73,2	-	-
Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	25,0	26,0	26,5	27,1	-

År 2021 var andelen elever med gymnasieexamen inom 4 år ovanligt hög i Tidaholms kommun: 81,6 procent. Genomsnittet i kommungruppen Pendlingskommun till mindre tätort var samma år 67,8 procent.

Drygt hälften av de gymnasieelever som är folkbokförda i Tidaholms kommun studerar vid Rudbecksgymnasiet i Tidaholm. Rektorerna vid Rudbecksgymnasiet ser att en viktig förklaring till det positiva skolresultatet år 2021 är att årskullen var väl förberedd från grundskolan. Detta bekräftas också av statistiken: år 2017 var 92,8 procent av eleverna i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Rektorerna ser också att eleverna i denna årskull troligen gjorde kloka och väl genomtänkta val av gymnasieprogram, att många elever som läste introduktionsprogram klarade av att slutföra ett nationellt program inom 4 år, samt att lärarna vid Rudbecksgymnasiet har höga förväntningar på eleverna och gör det lilla extra för att eleverna skall lyckas.

Exempel från Tidaholm

Systematiskt kvalitetsarbete för en likvärdig utbildning

Under 2021 har barn- och utbildningsförvaltningen fortsatt ett omfattande arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom skola och barnomsorg. Målet är att etablera ett systematiskt kvalitetsarbete där ett ständigt pågående kollegialt lärande genererar konkreta förbättringar som främjar barn och elevers lärande och måluppfyllelse, men också insikter om vilka förutsättningar som behöver skapas för att möjliggöra ytterligare förbättringar. Ett sådant kollegialt lärandet förutsätter en organisationskultur som präglas av nyfikenhet, engagemang och utbyte av insikter. Under 2021 har barn- och utbildningsförvaltningen tagit flera steg på vägen i denna riktning.

Samverkan skola-arbetsliv för matchning och kompetensförsörjning

För att förenkla kommunikationen mellan skola-arbetsliv startades samverkan upp under 2019. Samverkan antog namnet *STF-samverkan Tidaholms Future* under 2021. I detta forum kan arbetsgivare berätta vilken kompetens de efterfrågar. Därmed får utbildningsanordnare bättre möjligheter att utforma utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov. Samverkan skola-arbetsliv stärker även elevernas valkompetens så att de kan göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Då ungdomar väljer utbildningar som efterfrågas av arbetsmarknaden underlättas även deras inträde i arbetslivet. Sammantaget bidrar samverkan till en bättre matchning mellan arbetstagare och arbetsgivare på arbetsmarknaden.

5. JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

	2017	2018	2019	2020	2021
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	60	64	65	67	-
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	28,0	30,1	29,3	30,7	28,0
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	42,3	38,7	41,3	39,4	44,7
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	75,7	76,3	77,3	77,8	-

Andelen tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män har ökat från 42,3 till 44,7 procent under perioden 2017–2021. Samtidigt har kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst ökat från 75,7 till 77,8 procent i Tidholms kommun. Detta talar för en utveckling mot ökad jämställdhet vad gäller föräldraskap och inkomst.

Exempel från Tidholm

Förebyggande arbete mot våld i nära relation

Kommunen bedriver ett långsiktigt arbete för att förebygga våld i nära relation och hedersrelaterat våld. Under 2021 tog kommunen fram rutiner som beskriver hur organisationen ska bemöta och ge stöd till invånare och medarbetare som är utsatta för våld. Under året har kommunen även utvecklat arbetet med tidig våldsprevention i förskolan och infört frågor om våld vid elevhälsans hälsosamtal med elever. Fullmäktige beslutade även att bifalla en motion om huskurage. Därefter har kommunens bostadsbolag, Tidholms Bostad AB, har infört metoden och benämnt den som tidholmskurage.

Policy om våld i nära relation

Folkhälsorådet har tagit fram ett förslag till policy angående våld i nära relation. Förslaget har utgått på remiss till samtliga nämnder. Beslut fattas av fullmäktige under våren 2022. Samtliga nämnder och förvaltningar i Tidholms kommun kommer att omfattas av styrdokumentet.

Fortbildning om förändringar i läroplanen

Enligt Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) ska skolan bedriva ett aktivt arbete för jämställdhet. Från och med höstterminen 2022 förändras läroplanen vad gäller undervisning om sex- och samlevnad. Ämnet byter då namn till sexualitet, samtycke och relationer. Syftet med förändringen är att frågor om samtycke och frivillighet i högre grad ska lyftas in i undervisningen i grund- och gymnasieskolan. Barn- och utbildningsförvaltningen ser behov av att fortbilda personalen om läroplanens förändringar.

6. RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	100	50	-	-	-
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	100	100	100	100	100
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100	100	100	100	100

I Tidaholms kommun har samtliga sjöar god ekologisk status. Samtidigt har kommunens alla grundvattenförekomster god kemisk och kvantitativ status.

Exempel från Tidaholm

Dricksvatten av god kvalitet

Enligt kommunens översiktsplan från år 2021 är vattenkapaciteten i dagsläget tillräcklig vad gäller dricksvatten. För att säkra dricksvattenförsörjningen i kommunen bör dock reservvattentäkter med tillräcklig kapacitet utses. Kommunen gör därför följande ställningstagande:

- Kommunens invånare ska ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet. För att säkra dricksvattenförsörjningen i kommunen bör reservvattentäkter med tillräcklig kapacitet utses.

7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Elavbrott, genomsnittlig avbrottsid per kund (SAIDI), minuter/kund	21	30	60	186	-
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	-	98,7	99,8	99,9	-
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv.	-	24	22	-	-

Under år 2020 inträffade elavbrott som pågick ovanligt länge; den genomsnittliga avbrottsiden per kund var 186 minuter. År 2019 var genomsnittet 60 minuter. Enligt Tidaholms Energi AB berodde avbrotten under år 2020 främst på två avbrott på ett överliggande nät som matar in el till Tidaholm, samt på ett kabelfel på en större industris eget nät, vilket fick stor påverkan på kommunens elnät.

Exempel från Tidaholm

Ställningstaganden för hållbar energi

I kommunens nya översiktsplan tas flera ställningstaganden för mer en hållbar produktion och konsumtion av energi:

- Tidaholms kommun ska vid alla renoveringar och nybyggnationer av sina fastigheter montera solceller där det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart.
- Andelen förnybar energi i kommunen ska gradvis öka och energianvändningen ska minimera sin påverkan på miljön.

HVO ersätter fossila bränslen

Tidaholms Energi AB har börjat ställa krav på bolagens entreprenörer att de ska driva sina maskiner och fordon på HVO (hydrerad vegetabilisk olja) för att minska utsläpp. Bolagets största materialleverantör driver sina fordon med HVO. Från och med april 2022 kommer bolaget endast att hyra in entreprenadsmaskiner som drivs med HVO.

Energieffektiviseringar

Tidaholms energi AB har under 2021 arbetat med att energieffektiviseringar av bolagets anläggningar och fastigheter. Bolaget har digitaliserat såväl bostadshus som andra byggnader för att kunna styra energiförbrukningen på ett effektivt sätt och därmed minska energiförbrukningen.

Elproduktion med solceller

Tidaholms Energi AB har ett aktivt samarbete med privatpersoner och företag som monterar solceller i området. Bolaget köper el från dessa småskaliga elproducenter för att öka på takten med nyproduktion. Under 2021 monterades det 24 nya anläggningar. Tidaholms Energi AB har i dagsläget 96 solcellsanläggningar anslutna till bolagets elnät.

8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv.	277 773	270 580	278 530	-	-
Invánare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	8,4	7,9	7,5	-	-
Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av befolkning.	3,4	3,1	2,9	3,2	3,1
Förvärvsarbetande invånare 20–64 år, andel (%)	81,3	81,9	81,6	81,3	-

Andelen invånare mellan 25-64 år som befinner sig i långtidsarbetslöshet har varierat de senaste fem åren. År 2021 var andelen 3,1 procent. Genomsnittet i Tidaholms kommungrupp var 4,5 procent. I hela riket var långtidsarbetslösheten 4,6 procent år 2021.

Exempel från Tidaholm

Omställning inför flytt av större arbetsplats

Hösten 2019 tog Nobia ett inriktningsbeslut att flytta verksamheten Nobia production AB från Tidaholm. Omställningen påverkar kommunens invånare, näringsliv, servicenivå och kommunens attraktivitet. Efter förhandlingar med de fackliga företrädarna presenterades ett omställningspaket som innebär att:

- cirka hundra arbetstillfällen blir kvar i Tidaholm genom att ett nytt bolag bildas: Tidaholms träcenter,
- företaget satsar på kompetensutveckling där samtliga anställda valideras,
- busstransporter på arbetstid ordnas under första året,
- en miljon avsätts som omställningsstöd för att ge anställda som vill utbilda sig till ett annat yrke möjlighet att göra detta.

Kommunledningsförvaltningen har sedan år 2020 en process för att strukturerat arbeta med att mildra effekten, mobilisera och kraftsamla för att fånga upp de möjligheter som investeringar och etableringar skapar.

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

	2017	2018	2019	2020	2021
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	47,1	60,2	70,9	75,7	-
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	72	75	-	-	-
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%)	64,8	68,9	68,8	-	-

Mellan 2017 och 2020 ökade andelen hushåll i Tidaholms kommun som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s från 47,1 till 75,7 procent.

Exempel från Tidaholm

Snabbt bredband till alla hushåll och företag

Tidaholms kommun har som vision att alla hushåll och företag, i såväl tätort som landsbygd, ska ha tillgång till snabbt och effektivt bredband med god uppkoppling. En fiberutbyggnad pågår i kommunen. Vid planläggning eller etablering av vindkraft samråder kommunen med bredbandsaktörer och samordnare. I översiktsplanen som antogs 2021 gör kommunen följande ställningstagande:

- Kommunen ska verka för att alla hushåll och företag ska ha tillgång till snabbt och effektivt bredband.

Under 2021 har kommunen även förbättrat tillgängligheten till nätverk i kommunens lokaler samt låtit bygga ut publikt Wi-Fi på fler offentliga platser.

10. MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	-	24	-	28	28
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, vistelsetid 4–6 år, andel (%)	43,9	43,2	47,1	-	-
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	-	74	-	73	-

Enligt SKR ligger Sverige vid internationella jämförelser i topp vad gäller människors tillit till varandra och till samhällsinstitutionerna. Samtidigt håller något på att hända i Sverige. Forskning visar att tilliten har minskat något och att tilliten varierar alltmer mellan olika grupper i samhället. SKR framhåller att i tider av ökad polarisering, växande social oro och brist på gemensamma berättelser riskerar tilliten mellan människor att påverkas negativt, speciellt bland utsatta människor och grupper.

I Tidaholm har andelen invånare i åldern 16–84 år med avsaknad av tillit till andra ökat från 24 procent år 2018 till 28 procent år 2021. Därmed har Tidaholm närmast sig genomsnittet i kommungruppen (29 procent) och andelen i riket (28 procent). Detta är en negativ utveckling, då andelen invånare med avsaknad av tillit tidigare varit lägre i Tidaholms kommun.

Exempel från Tidaholm

Bostadsförsörjning med varierande upplåtelseformer och hustyper

Tidaholms kommun har genom sitt ansvar för bostadsförsörjningen och samhällsplanering goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. I den översiktsplan som trädde i kraft i december 2021 gör kommunen följande ställningstagande: "Det ska finnas en blandning av olika upplåtelseformer, hustyper, hushöjder och olika arkitektoniska uttryck." I arbetet med bostäder så planeras och byggs det både lägenheter, parhus och småbostadshus i kommunen. Detalplaner ses över och flera projekt pågår inom bostadsbyggande.

Ställningstaganden för ökad tillgänglighet

I kommunens nya översiktsplan tas flera ställningstaganden för förbättrad tillgänglighet. En fysiskt tillgänglig miljö och samhällsplanering stärker alla invånares frihet och möjlighet att ta del av kommunens service, platser och utbud. Ett sådant ställningstagande är:

- Den fysiska miljön ska utformas på så sätt att den blir tillgänglig för alla (t.ex. personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga).

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

	2017	2018	2019	2020	2021
Demografisk försörjningskvot	0,83	0,85	0,85	0,86	0,88
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	12,4	12,1	11,3	10,8	-
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv.	14,9	14,1	13,8	-	-
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	191 517	181 515	177 042	-	-
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg/inv.	2,43	2,00	2,07	-	-
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	31 125	25 704	26 574	-	-

Andelen invånare som är trångbodda i flerbostadshus har minskat från en redan låg nivå i Tidaholms kommun. År 2020 var andelen 10,8 procent. Tidaholm tillhör därmed den fjärdedel av rikets kommuner där minst andel personer är trångbodda. Andelen sett till hela rikets befolkning är 17,4 procent år 2020.

Exempel från Tidaholm

Bostadsstrategiskt program för en balanserad bostadsmarknad

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett förslag till nytt bostadsstrategiskt program som ska gälla 2021-2025. Det bostadsstrategiska programmet ska ge information och tydliggöra kommunens planer inom den egna organisationen, för allmänheten och för exploatörer på bostadsmarknaden. Syftet är att undersöka tillgång och efterfrågan av bostäder. Vidare ska programmet ska möjliggöra en balans på bostadsmarknaden samt se över specifika behov för olika grupper, så som invånare som omfattas av LSS, nyanlända med flera.

Ställningstaganden för hållbar uppvärmning

I kommunens nya översiktsplan tas flera ställningstaganden för en mer hållbar uppvärmning av bostäder och verksamheter:

- Kommunen ska sträva efter att fasa ut fossila bränslen för uppvärmning av bostäder och verksamheter. Detta är i linje med Västra Götalands klimatstrategi som har som mål att vara fossiloberoende år 2030.
- Kommunen ska sträva efter att en ökad andel av bostadsbeståndet i Tidaholms tätort värms upp med hjälp av fjärrvärme. Vid lokalisering av ny bebyggelse och vid ombyggnad av större byggnader i Tidaholms tätort ska förutsättningarna för anslutning till fjärrvärme prövas.

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

	2017	2018	2019	2020	2021
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	537	-	-	-	-
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	27	-	-	-	-
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	22	26	25	24	-

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet har minskat från 26 procent år 2028 till 24 procent år 2020. Genomsnittet i Tidaholms kommungrupp är 27 procent. Genomsnittet för alla kommuner är 29 procent.

Exempel från Tidaholm

Krav vid upphandling av transporter

Kommunen ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas. Det gäller till exempel postleveranser och avfallstransporter. Kommunen ställer också miljökrav i mer än 50 procent av upphandlingarna av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, så som matleveranser, städ- och kontorsmaterial och parkeringsövervakning.

Analys av inkörens klimatpåverkan

Kommunen analyserar inkörens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar. Det innebär att kommunen bedömer var klimatkrav i upphandlingar gör störst nytta och ställer krav i minst tre upphandlingar under 2021.

Minskar inköp av fossilbaserade engångsprodukter

Kommunen minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter. Det innebär att kommunen helt går ifrån minst en fossilbaserad engångsprodukt eller erbjuder minst fem nya beställningsbara alternativ av flegångsprodukter och/eller engångsprodukter tillverkade av återvunnet eller förnybart material för kommunens verksamheter. Produkterna ska vara andra än de som förbjuds enligt EU:s engångsplast-direktiv.

Lokalproducerade profilprodukter

Kommunen köper in profilprodukter som verksamheter använder för att dela ut på mässor eller ge som gåva när exempelvis en föreläsare varit på besök. I samband med att kommunen uppdaterade sin grafiska profil år 2021 fattades ett beslut inom informationsavdelningen att så långt som möjligt köpa in miljövänliga och hållbara produkter. Under året tillverkade kommunens Arbetsmarknadsenhet broschyrställ samt insektshotell och ljusstakar som framöver kommer att användas av kommunen. Produktionen sker inom ramen för kommunens arbete med social hållbarhet och förhoppningsvis kan även produkterna i sig leda till ett mer hållbart samhälle eftersom de kan bidra, om än i ringa skala, till ökad biologisk mångfald.

Återtag och återvinning av IT-utrustning

Livscykelhantering av digital utrustning ingår i IT-avdelningens ansvar. Ett led i detta har varit att ansluta kommunen till 100%-klubben och arbeta för att nå målet med 100 procent återtag av IT-utrustning. Återbruk av IT-utrustning tillämpas där det är möjligt samt återvinning av IT-utrustningen har utförts av ackrediterad partner.

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

	2017	2018	2019	2020	2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv.	5,50	4,96	5,01	-	-
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	70 581	63 576	64 332	-	-
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020)	25,3	26,8	25,5	11,6	-
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020)	11,9	12,6	13,1	13,8	-
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	-	-	-	8,4	-
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	-	-	-	16,8	-
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv.	815,3	811,1	788,4	722,8	-

Andelen fossiloberoende fordon i kommunorganisationen är 16,8 procent. Tidaholms kommun tillhör den fjärdedel av rikets kommuner som har lägst andel fossiloberoende fordon. Högst andel har Eslövs kommun med 93, 8 procent. Genomsnittet i Tidaholms kommungrupp är 32 procent.

Exempel från Tidaholm

Utvecklingsarbetet We Care

Barn- och utbildningsförvaltningen är med och planerar ett förvaltningsövergripande utvecklingsarbete för att minska kommunens koldioxidutsläpp. Utvecklingsarbetet, som går under namnet *We Care*, kommer att starta med konstutställningen *Who Care* under våren 2023. En utmaning för utvecklingsarbetet är att det ska hålla över tid. Det behöver bli ett ständigt pågående och närvarande utvecklingsarbete som inte har något slut. Organisationen för utvecklingsarbetet är därför avgörande för hur kommunen kommer att lyckas.

Miljödiplomering

Kultur- och fritidsförvaltningen uppnår efter revision 2021 fortfarande nivån miljödiplom enligt Svensk Miljöbas. Att ha ett hållbart förhållningssätt, alltid ta miljöhänsyn och följa miljölagstiftning är en central del i alla kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter. Gemensamma åtgärder för att förebygga och minska förvaltningens miljöpåverkan är bland annat enhetlig avfallssortering i hela förvaltningen, samlade inköp för att minska mängden transporter och emballage samt minimera användningen av plast och engångsmaterial. All personal vid förvaltningen har genomgått en särskild miljöutbildning.

Mer hållbara måltider

Måltidsenheten mäter det koldioxidavtryck som orsakas av de måltider som serveras i kommunens verksamheter. Enheten strävar efter att minska koldioxidavtrycket genom att köpa in en större andel ekologiska råvaror, minska matsvinn och utveckla en mer hållbar måltid.

Minska miljöbelastningen och hantera klimatförändringar

Ett av sex fokusområden i kommunens nya översiktsplan är att "Bidra i arbetet för att minska miljöbelastningen och till förbättrad hantering av klimatförändringar". Kommunen ska också bedriva en samhällsplanering som anpassar samhället till ett förändrat klimat med alltmer extrem väderlek. Ett av översiktsplanens ställningstaganden är att kommunen "i all planering ska ta hänsyn till klimatförändringar och dess negativa effekter såsom översvämningar, ras och skred."

Utökade gång- och cykelvägar

Ett annat fokusområde i översiktsplanen är att "Skapa förutsättningar för större andel persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik". Under 2021 har kommunen byggt nya gång- och cykelvägar, vilket ska förenkla för invånarna att transportera sig med cykel.

Cykelpool för kommunens medarbetare

Enligt kommunens riktlinjer för resor ska medarbetare välja det transportmedel som har minst miljöpåverkan. Inom Tidaholms stad går det utmärkt att cykla. I många fall går det fort att med cykel transportera sig mellan kommunens verksamheter och arbetsställen. Under 2021 kommunen tagit fram en cykelpool vars cyklar kan bokas av medarbetare på arbetstid.

14. HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

För detta globala mål saknas nyckeltal som avser förhållanden i Tidaholms kommun.

Exempel från Tidaholm

Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag

I den översiktsplan som antogs 2021 gör kommunen flera ställningstaganden som handlar om att värna vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag. Bland annat:

- Kommunen ska arbeta med att förbättra vattenkvaliteten i sina sjöar och vattendrag. Tidan är särskilt prioriterad.
- Kommunen ska verka för att så lite orenat dagvatten som möjligt når Tidan.

Hantera risker för översvämning

Med klimatförändringar ökar risken för översvämning till följd av skyfall. Kommunen gör därför följande ställningstagande i översiktsplanen från 2021:

- I samband med framtagande av program eller planering av större stadsbyggnadsområden ska översvämningssproblematiken från vattendrag och skyfall hanteras och översvämningssrisker utredas vid behov.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

	2017	2018	2019	2020	2021
Skyddad natur totalt, andel (%)	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet har minskat från 26 procent år 2028 till 24 procent år 2020. Genomsnittet i Tidaholms kommungrupp är 27 procent. Genomsnittet för alla kommuner är 29 procent.

Exempel från Tidaholm

Utveckling av grön- och vattenområden

I översiktsplanen som antog 2021 gör kommunen ett antal ställningstaganden som gäller utveckling av grön- och vattenområden. Följande ställningstaganden kan bidra till det globala målet om biologisk mångfald:

- Grönområden i Tidaholms tätort ska bevaras, förvaltas och utvecklas.
- Tätortsnära gröna områden längs Tidan, i norra delen av staden nära Natura 2000-område samt Hellidsberget ska utvecklas som ett grönstråk.
- Kommunen ska arbeta med att förbättra vattenkvaliteten i sina sjöar och vattendrag. Tidan är särskilt prioriterad.

Certifieringar för skogsförvaltning

Kommunen har förnyat sina certifieringar enligt FCS/PEFC inom skogsförvaltning. Syftet med dessa certifieringar är att säkerställa ett ansvarsfullt skogsbruk.

Bekämpning av invasiva arter

Kommunen arbetar med att ta fram en riktlinje för bekämpning av invasiva arter samt en rapport om förekomst av invasiva arter på kommunalägd mark.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16–84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	-	18	-	22	23
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv.	795	974	1 253	1 040	-
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	77	84	84	84	-
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	-	-	0,6	2,4	4,4

Antalet anmälda våldsbrott per 100 000 invånare har ökat från 795 år 2017, till 1040 år 2020. Sedan år 2019 tillför Tidaholms kommun den fjärdedel av landets kommuner där flest antal våldsbrott anmäls per 100 000 invånare.

För att svara på vad ökningen beror på måste man titta mer exakt vilka brott som ökat, detta framgår inte av statistiken från Kolada. Enligt polisen kan antalet anmälda brott som rör våld i offentlig miljö öka i samband med att fler områdespoliser arbetar ute på helgerna och tar upp fler anmälningar på plats. Antalet anmälda brott som rör våld i hemmet eller relationsärenden kan öka på grund av att anmälningsbenägenheten ökar, till exempel därför att informationen om dessa brott medför att utsatta ser att de inte är ensamma.

Exempel från Tidaholm

Unga kommunutvecklare tog fram förslag för delaktighet

Kultur och fritidsförvaltningen anställde under sommaren 2021 unga kommunutvecklare som feriepraktikanter. Kommunutvecklarna arbetade med att ta fram förslag till hur Tidaholm kan bli en mer ungdomsvänlig kommun och deras utredning och förslag finns redovisade i rapporten *Är gräset verkligen grönnare i Tidaholm?*. Kommunutvecklarna träffade även olika politiker och tjänstepersoner som redogjorde för hur kommunen arbetar med ungdomsfrågor.

Möjlighet att införa ett ungdomsfullmäktige ska utredas

Kommunutvecklarna lämnade även ett yttrande till en motion om att utreda möjligheterna till att införa ett ungdomsfullmäktige. Den 25 oktober beslutade kommunfullmäktige att bifalla motionen. Till grund för beslutet låg rapporten *Är gräset verkligen grönnare i Tidaholm?* i vilken det framgår att ungdomar anser att ungdomar inte får komma till tals samt att kommunikationen mellan äldre och yngre invånare blir allt sämre. I rapporten presenterade kommunutvecklarna även flera förslag om hur detta kan förbättras. Kommunledningsförvaltningen konstaterade att det föreligger ett behov av att vidare utreda hur ungdomars åsikter, tankar och idéer på bästa sätt ska tas tillvara i Tidaholms kommun och vilket typ av forum som skulle vara lämpligast. Utredningen bör inbegripa bland annat ungdomsfullmäktige, ungdomsråd, mer informella forum för dialog samt digitala forum och tjänster.

Unga kommunutvecklare även år 2022

Under hösten 2021 beslutade folkhälsorådet att ge medel till att anställa sex unga kommunutvecklare under 2022. Dessa ska bland annat arbeta med att utreda de bästa formerna för ungdomars delaktighet i Tidaholms kommun.

För detta globala mål saknas nyckeltal som avser förhållanden i Tidaholms kommun.

17. GENOMFÖRANDE OCH PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

TIDAHOLMS
KOMMUN